

Pražské kavárny a jejich svět

Doba první poloviny 20. století u kulatých stolků s vůní kávy

12.3. – 31. 8. 2008 v hlaví budově Muzea hl. města Prahy

Výstava všestranně přibližuje unikátní svět pražských kaváren v první polovině 20. století. Společnost scházející se v pražských kavárnách představovala výrazný dobový fenomén a stala se tak nedílnou součástí naší moderní kulturní tradice či identity.

Do kavárny se nechodilo jen za příjemným posezením s dámou nebo k nezávaznému rozhovoru s přáteli, nýbrž také pracovat, psát, sbírat informace o bezprostředním dění okolo nás či v daleké cizině. Dobrý kavárník a vrchní se staral o to, aby měl host nejen dobrou kávu, ale dostal k ní i oblíbené čtivo. Jak lapidárně řekl významný člen uměleckého spolku Devětsil, architekt Karel Honzík: *„Tato tichá místa zažila hlučné debaty, okřikované pobouřenými čtenáři novin...“*. Ano, v kavárnách to vřelo mladistvým ruchem. Bez kaváren si lze jen těžko představit Prahu před druhou světovou válkou. Byla to Praha česká i německá, byla to Praha kosmopolitní. Důležitost, jakou kavárny měly, dokumentuje právě nyní zahájená výstava.

A jak dávné „oázy“ klidu a bezpečí vypadaly? *„Byly různé, velké i malé. Existovaly prostorné velkokavárny i jen podzemní místnosti spíše barového charakteru. Jejich obvyklým návštěvníkem byl nejen literát nebo novinář, ale také ekonom a podnikatel, pro něhož toto prostředí znamenalo místo každodenních pracovních schůzek,“* říkají autoři výstavy. Ovšem byli i tací, kteří se za skly kaváren neobjevovali. Kavárnami pohrdali, mnohdy je kritizovali. Levicový publicista Géza Včelička (také autor knihy *Kavárna na hlavní třídě*) se kupříkladu vyučil číšníkem, a proto toto povolání naprosto odmítal a kavárny neměl rád.

Společnost scházející se v pražských kavárnách tedy tvořila významný dobový kolorit a stala se tak nedílnou součástí naší moderní kulturní tradice či identity. Nezval, Seifert, Teige, Toyen, Honzík, Honzl, Krejcar, bratři Čapkové, Poláček, Brunner, Dyk, Bass, Hašek, Jesenská, Kafka, Meyrink, Werfel, Kisch a mnozí další spisovatelé, novináři, architekti, výtvarníci, umělci a také politici, bankéři a podnikatelé měli své oblíbené kavárny. Dokázali v nich trávit dlouhý čas a představovaly pro ně místa pracovního či tvůrčího setkávání, případně střetávání. Prostředí pražských kaváren bylo inspirováno Vídní, Paříží a Berlínem, aby jejich vlivy přijalo a vytvořilo si vlastní unikátní styl. Slavná Národní kavárna, Slavia, Unionka, Metro, Corso, Arco, Louvre... Některé věhlasné kavárny zanikly, odešly se slavnými návštěvníky, u dalších se při vyřčení jejich názvu jen stěží rozpomínáme, kde se vlastně nacházely, jiné zmizely z povědomí lidí úplně.

Zlatou éru pražského kavárenství představovalo období konce rakouského mocnářství a první republiky. Tehdejší kavárenská společnost zanechala budoucím generacím množství dokladů o hodinách prosezených nad kulatými stolků. Dochovaly se vzpomínky, novinové články, literární i výtvarná díla. **Autoři výstavy Mgr. Tomáš Dvořák a PhDr. Dominik Hrodek** mnohé z nich shromáždili ze sbírek Muzea hlavního města Prahy i z řady dalších muzeí, galerií, archivů a knihoven. Unikátními doklady zmizelého světa pražských kaváren jsou předměty dochované v rodinách někdejších kavárníků

Svět pražských kaváren první poloviny 20. století představuje nenávratně ztracený fenomén, jehož hledání a ožívování je velmi obtížné pro jeho pestrost, mnohotvářnost a výrazné spojení s dobou. Pomocí dochovaných střípků lze sestavit mozaiku, jež umožní evokovat

atmosféru míst intelektuálního kvasu, příjemné pohody, vůně kávy a vzájemného setkávání lidí různých názorů a postojů. Onou mozaikou je výstava **PRAŽSKÉ KAVÁRNY A JEJICH SVĚT** v Muzeu hlavního města Prahy.

Výstava zaujme každého návštěvníka především netradičně členěným výstavním prostorem a pozoruhodnými nápady. Při vstupu do expozice se návštěvník setká s dobově stylizovanou interaktivní mapou s lokací cca 150 kaváren v době první poloviny 20.století, doplněnou tehdejšími fotografiemi a audio informacemi o 20 z nich. Jejím prostřednictvím a reprodukcí dobových pražských adresářů je zmíněno více než 800 kaváren.

Samotný prostor expozice je dělený na dvě rozdílně koncipované místnosti. Jedna z nich připomíná interiér dnes již neexistující, ale ve své době proslulé kavárny Union. Druhá místnost je pojatá jako „otevřená kavárna“ a představuje vzdušnou kavárnu pařížského typu, jaké začaly v Praze vznikat především během dvacátých let 20. století. Zde je umístěna skutečná fungující kavárna. Její atmosféru dokreslí tehdejší hudba prostřednictvím dobového gramofonu. Na stěnu se promítají záběry z tehdejší Prahy.

Expozice například mapuje cestu kávy a dalších kavárenských surovin do pražských kaváren v historii. Z plantáží až k prodeji a spotřebiteli... Návštěvník se také dozví, jak se kdysi podávala káva, čaj a jiné nápoje či jídla, co se pilo a jedlo. Svěbytný svět, který chce mimořádná výstava **PRAŽSKÉ KAVÁRNY A JEJICH SVĚT** připomenout, evokovat a možná i na čas vrátit, má tedy svůj tvar i vůni.

Nezbývá než vstoupit...